

Kemijärven kaupunki
PL 5
98101 Kemijärvi
kirjaamo@kemijarvi.fi

Vaaranlampien pumppuvoimalahankkeen osayleiskaava OAS

Lausuntopyyntö

Kemijärven kaupungin elinvoimalautakunta on käynnistänyt osayleiskaavan Vaaranlampien alueella. Kaavoitustyön alussa on laadittu alueidenkäyttölain (AKL) 63 §:n mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS), jossa esitetään osayleiskaavan laatimisen tavoitteet ja lähtökohdat, eri vaiheet ja eteneminen sekä kaavan vaikutusten arvioinnin periaatteet.

Osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on nähtävillä 25.6-25.7.2025. Kemijärven ympäristöterveyslautakunta on pyytänyt lausunnon antamiselle lisää aikaa ja sitä on myönnetty 31.8.2025 asti.

Johdanto

Alueidenkäyttölain 63 §:n mukaan tulee kaavoitustyöhön sisällyttää kaavan laajuuteen ja sisältöön nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) asetetaan nähtäville kaavatyön aloitusvaiheessa. Osalliset voivat lausua mielipiteensä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Hankkeesta tehdään YVA-lain (252/2017) mukainen ympäristövaikutusten arviointi samaan aikaan, kun alueelta laaditaan kaavaa. Vaikka YVA toteutetaan samanaikaisesti kaavan laatimisen kanssa, osayleiskaavoitus ja ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) toteutetaan erillisinä menettelyinä.

Suomen Voima Oy suunnittelee pumppuvoimala periaatteella toimivaa energiavarastoa Vaaranlampien ja Kemijoen väliselle alueelle. Kaavoituksen tavoitteena on mahdollistaa yhden pumppuvoimalan ja niihin liittyvien yhdys- ja huoltoteiden sekä sähköaseman ja muiden tarvittavien rakennusten ja rakenteiden, tunneleiden ilmajohtojen ja maakaapeleiden rakentaminen laatimalla Alueidenkäyttölain 44 §:n mukainen oikeusvaikutteinen osayleiskaava, jota voidaan käyttää suoraan laitoksen rakennuslupien myöntämisen perusteena.

Alueidenkäyttölain 24 §:n mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Tavoitteilla pyritään edistämään muun muassa energiahuollon uudistusta, luonto- ja kulttuuriympäristön elinvoimaa ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä muutosta kohti vähähiilistä yhteiskuntaa.

(2)

Suunnittelualue sijaitsee Kemijärvellä Vaaranlampien alueella noin 30 (linnuntietä)-40 kilometriä Kemijärven keskustasta kaakkoon. Suunnittelualueen alueen ala on noin 11 km². Hankealue on pääosin kallioalueita ja metsää.

Vaaranlampien pumppuvoimalan hankealueella on voimassa Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava, joka on kuulutettu voimaan 21.9.2022. Suunnittelualue sijoittuu maakuntakaavassa maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle. Kaava-alueen läheisyyteen on merkitty Räisälän kylä keskuskylä-merkinnällä, poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde/aita, ekologinen yhteystarve ja vesistöissä alueen länsipuolella kulkee paliskunnan raja, ja itäpuolella sijaitsee Suomutunturin Matkailupalvelujen alue. Kaava-alueen länsipuolella sijaitsee muinaismuistokohde. Lähistölle on osoitettu olemassa olevan voimajohdon yhteystarve.

Vaaranlampien pumppuvoimalahankkeen osayleiskaavan läheisyydessä lounaispuolella sijaitsee Soppela-Berginperän yleiskaava ja Lantunginperän rantayleiskaava. Vaaranlampien pumppuvoimalahankkeen kaava-alueen läheisyydessä länsipuolella sijaitsee Ailangan yleiskaava ja pohjoispuolella rantaosayleiskaava Vietteri-Lehtola-Askanperä-Käsmänperä. Suunnitellun hankealueen läheisyydessä koillisessa sijaitsee rantaosayleiskaava Räisälä ja Joutsijärvi, Käsmänperä-Suomulahti ja Räisälä-Haaparanta yleiskaava. Hankealueen läheisyydessä itäpuolella sijaitsee Suomun yleiskaava, joka osuu osittain päällekkäin hankealueen kanssa. Lisäksi hankealue sijoittuu päällekkäin Töllinniemen-Ritaniemen-Jumiskonperän-Askankanavan rantayleiskaavan kanssa. Alueella on voimassa myös Kemijärven yhteismetsän ranta-asetus, AK.224 Vaaranlammet, joka tullaan kumoamaan yleiskaavan laatimisen aikana.

Yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa tarkastellaan erityisesti hankkeen luonto-, maisema-, melupinta- ja pohjavesiin/vesiolosuhteisiin sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja -ympäristöön. Vaikutuksia arvioidaan tarvittavassa laajuudessa myös esimerkiksi ilmastoon, liikenteeseen sekä maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen. Vaikutusten arviointi perustuu ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tuloksiin ja tehtyihin selvityksiin.

Osallisilla on oikeus ottaa kantaa kaavojen valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja lausua kaavoista mielipiteensä (Alueidenkäyttölaki 62 §). Alueidenkäyttölain 62 §:n mukaan osallisia ovat kaava-alueiden ja sen vaikutusalueen maanomistajat, asukkaat, alueella toimivat yritykset ja elinkeinon harjoittajat ja työssäkäyvät eli kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaavat saattavat huomattavasti vaikuttaa. Osallisia ovat myös ne viranomaiset, yhdistykset, järjestöt ja yhteisöt, jotka toimivat alueella tai joiden toimialaa kaavassa käsitellään.

Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan hankealue sijoittuu osittain oikeusvaikutteisten kaavojen alueelle ja läheisyyteen. Vaikutukset oikeusvaikutteisten kaavojen käyttötarkoituksiin ja toteutukseen tulee kaavan valmistelussa riittävästi huomioida. Hankealueen oikeusvaikutteisilla kaava-alueilla asuvien asukkaiden kuuleminen ja aktiivinen osallistaminen on tärkeää kaavaprosessin kaikissa vaiheissa. Kuntalaisille ja

(3)

osallisille on myös annettava tilaisuus vaikuttaa päällekkäisten kaavojen muutosprosesseihin. Hankealueella sijaitsevien päällekkäisten oikeusvaikutteisten kaavojen mukaisten alueiden erityispiirteet, kuten esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet on huomioitava ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä riittävästi. Esimerkiksi Suomen yleiskaavan alueella on tärkeitä virkistys- ja matkailupalveluiden alueita ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue, joihin kohdistuvat vaikutukset saattavat vaikuttaa kaavan mukaisten tavoitteiden täyttymiseen. Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon se, että Kemijärvellä on tarve lisätä virkistykseen sopivia retkeilykohteita ja luontopolkuja alueille, joissa luontoarvot tarjoavat siihen hyvän mahdollisuuden. Kemijärven kaupungin asukkaiden näkemys siitä tulee selvittää, mihin maankäytön suunnittelua tulisi asukkaiden mielestä ohjata. Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen toteaa, että kaavan valmisteluvaiheessa on kuultava lähimpien loma-asunnoiksi rekisteröityjen rakennusten, ja asuinrakennusten omistajat.

Yleisö-, kuulemis-, ja osallistamisvaiheiden yhteydessä on selkeästi tuotava esiin se mitä lainsäädännössä sanotaan kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksista ja alueidenkäyttölain tavoitteista energiahuollon uudistamisessa. Osalliset on Vaaranlampien pumppuvoimalan osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa tunnistettu ja osallistaminen on riittävää. Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen toteaa, että osayleiskaavan luonnos-, ja ehdotusvaiheen yhteydessä tulee järjestää yleisötilaisuus.